

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1907. augusztus hó 15. XVI. FÜZET. XLVI-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokon kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kiváratra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félvékre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többre kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkesztő *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1907. ÉVI (XXVI.) ÉVFOLYAMA. Ara egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Áráat legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐŐR vagy **AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEK ÉS FELELETEKBEK.** Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsházai Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NOVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

A TOLGYA ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmeczbányán.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI LAPOK

XLVI. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

16. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☞
(Telefon: 37-22.)

Az ipolyvölgyi erdőirtásokról.

Irta: *Bund Károly.*

Az erdő sokféle irányban spekuláció tárgya hazánkban, ami egészségtelen, meg nem állapodott közgazdasági viszonyainkra, az erdőbirtokosok egy részének csekély gazdasági érzékére és a népnek tudatlanságára, de kétségkívül törvényeink bizonyos hézagaira s a meglévők hiányos végrehajtására is vezethető vissza, nem is szólva arról, hogy mindenütt akadnak spekulánsok, akik ezen körülményeket felhasználva, a lehangzatosabb, a felületesen ítélő nagyközönséget, sőt ugylátszik, szakközlegeket is megtévesztő cégérek alatt a maguk javára fordítják az említett mostoha körülményeket.

Erdélyben főleg a székelyföldi erdők arányosítása körül történt hallatlan visszaélések alakjában jelentkezik az, amit közszájon „erdőpanamának” neveznek; ott rendszerint a *fa* volt a közgazdaság és a székely nép szempontjából oly

mérhetetlenül káros „üzlet“ tárgya, a talaj letarolva legrosszabb esetben olcsó áron meg volt vehető és ekként a rajta egyedül okszerű erdőgazdaságnak megmenthető. A *felvidéken* az értéken aluli faeladások ugyan az újabb időkhöz szintén napirenden voltak, de az erdőgazdaság jövőbeli üzését alapjában veszélyeztető jelenségek legalább nem voltak észlelhetők. Az erdőtörvény életbe lépése *utáni* időnek volt fenntartva, hogy ennek a vidéknek is meglegyen a maga erdőüzleti különlegessége.

Az ugynevezett nagy erdőüzletek, az értékes fenyvesek itt nagyobbára a kötött birtokon vannak és ma már rendszeres, árverés útján való eladás tárgyai. A magánbirtokon pedig értékes erdő már vajmi kevés van, leginkább még bükkösökben vannak fakészletek. Nagy, rendkívüli, a reális polgári nyereséget túlon-túl meghaladó hasznót hajtó faüzletre ily viszonyok között már mind kevesebb és kevesebb a kilátás, ki kellett tehát találni a módját az erdőüzlet oly módjának, mely az adott kevésbé kedvező viszonyok között is még fényes eredményt ígér. A fakészlet ezt nem biztosítván, az *erdőtalajnak mezőgazdasági célokra való eladásában* kínálkozott egy új módszer a magyar erdő üzleti kizsarolására. Eleinte faüzletek vásárolták ily célra az erdőt talajostól, később erdőbirtokosok is akadtak, kik erdejüket a fa kihasználása után ily módon értékesítették.

Az Ipoly forrásvidékén folyó törvényellenes és közgazdasági tekintetben felette sajnálatos erdőirtások, amelyekről az Erdészeti Lapok f. é. VI. füzetében adott hírt, az erdőüzleteknek ebbe az utóbbi kategóriájába tartoznak, és sajnos korántsem egyedülállók, mert a felvidék több megyéjében találkoztunk hasonló jelenségekkel és fakereskedő-czégek itt is, ott is biztosítanak maguknak megvásárlás útján oly

területeket, amelyek az erdő ily „értékesítésére“ vannak szánva. Ha emellett a fakészlettel is jó üzletet csinálnak, annál jobb.

Ha csupán oly talajról volna szó, amely mezőgazdasági művelésre állandóan alkalmas, talán sajnálkozhatnánk az erdőtalaj újabb apadásán, mert hiszen fölös erdők egészben véve már valóban nincs, de belenyugodnánk a dologba, mert a parcellázás utáni új birtokosok szerelményükben, ha drágán is jutottak hozzá, állandó jövedelmi forráshoz jutnának, amely a nemzet, az ország szempontjából is állandóan produktív maradna. Sajnos azonban, hogy a legkifejezettebb feltétlen erdőtalajokon, sőt véd-erdőtalajokon is történtek parcellázások és terjedelmes irtások. Ebbe belenyugodni semmiképen sem lehet, ez az illető vidékek és az ország szempontjából egyaránt veszedelmes tünet. Pedig oly szép, oly csalogató jelszavak vannak e mozgalom zászlajára írva! A kivándorlás megakadályozása, földet a népnek, munkaerőt az ipartelepeknek, ilyeneket hallunk emlegetni. A fölületes szemlélőnek ez elég, hogy a feltétlen erdőtalajok parcellázását ellenőrző erdészeti közegekben a sötét reakció eszközeit, a való élet szükségleteit nem ismerő, a zöld asztal mellől intézkedő, a törvényt betüszert és ridegen alkalmazó szükkeblü bürokratákat lásson, kiket legalább is áthelyeztetéssel kellene megfenyíteni, hogy az új „közgazdasági irányzat és erdőgazdasági politika“ iránt fogékonyabbak legyenek.

Ezen általános reflexiók után térjünk át az Ipoly forrásvidékén történőkre. Az a közlemény, mely az ottani erdőirtásokról hirt adott, hívta fel figyelmemet erdőgazdaságunknak erre az újabb veszedelmes jelenségére s érlelte meg bennem azt az elhatározást, hogy a helyszínén

tanulmányozom ezt az újabb fajta erdőüzletet. Kétkedni a közlemény érdemi részének valóságában nem lehetett, egyfelől annak forrására való tekintettel, másfelől azon okmányjellegű bizonyítékok miatt, amelyek az Erdészeti Lapok rendelkezésére bocsáttattak.

A helyszínén talált állapotot a következőkben jellemezhetem. A Málnapataka község határában elterülő magán-erdők, melyeknek kiterjedése 9433·56 kat. hold, kifejezett hegyvidéken, 340—1113 méter tengerszin feletti magasságban fekszenek. Talajukat csekély mélységénél, köves, sőt helyenkint sziklás voltánál fogva, nemkülönben 20—40°-nyi lejtje miatt határozottan feltétlen erdőtalajnak, egyes részleteken véderdőtalajnak kell minősítenem s ebben a tekintetben, amint látni fogjuk, sem a népesség sűrűsége, sem a mezőgazdasági művelés fejlettsége nem ad okot enyhébb minősítésre.

Az említett 9433·56 k. holdból 1271 k. hold a gróf Zichy szeniorátusé, rendszeres kezelés alatt áll és létében veszélyeztetve nincsen. A fennmaradó 8163 holdból 3500 k. holdra tehető az a terület, amely részben már ki van irtva, részben irtás céljából kisebb-nagyobb parcellákban eladatott, irtása tehát, ha a közigazgatás gyöngének bizonyulna, csak rövid néhány év kérdése. A talajt jobbmódu kisgazdák vették meg holdankint 200—300 K-ért, részben saját vagyonukból, részben kölcsönből. Ez az összeg értesülésem szerint több mint kétszerese annak, amennyiért ott néhány év előtt az erdőtalajt faállománynyal együtt venni lehetett.

Az ezenkívül ott található 4663 k. hold erdő kisebb részben már régóta egyes kisbirtokosoké, nagyobb részben pedig üveggyárosok tulajdona. Ennek a léte biztosítottnak, ha a törvényellenes irtásnak véget vetni nem sikerülne,

nem tekinthető, mert a birtokosokban nagy a hajlandóság az oly jövedelmezőnek bizonyuló példát követni, sőt ezeken a birtokokon is vannak már irtások, melyeknek területét azonban a fenn említett 3500 holdnyi területhez számítottuk.

A faállomány a veszélyeztetett és a már irtás alatt álló erdőkben nagyobbára bükk, a fenyő — a Zichy grófok birtokától eltekintve — már ki van használva, csupán néhány 25—30 éves fenyvest láttam ott, amelyek azonban már szintén fejsze alá kerülnek és még néhány évig nyersanyagot szolgáltatnak az ottani fűrésztelepnek, amely ezeknek a legjobb növekvésben lévő fiatal faállományoknak terméséből alig 10—12 *cm* széles deszkát és szőlőkarót vág. Ennek a néhány fiatalosnak felemésztése után az a fűrésztelep működését beszüntetheti, hacsak nem vág azontul bükkfát, melyre azonban az ugyanebben a völgyben lévő 4 üveggyárnak szintén égető szüksége van s amely, ha az irtás tovább folyik, rövid idő alatt szintén kifogy.

Hogy rendszeres, a jövőt és a nép állandó keresetét szem előtt tartó gazdaságról távolról sincsen szó, hanem valósággal gyarmati jellegű rablógazdaságról, annak bizonyosságául felemlítem, hogy a régebbi birtokosok által egyik mellékvölgyben létesített, jól sikerült és szépen növekvő 8—12 éves luczfenyő-fiatalost az új birtokos karácsonyfáknak tarra vágatja.

Málnapataka községhez néhány telep tartozik, amelyek 15—20 nyomorult apró lakóházból és a hozzátartozó melléképületekből állanak. Körülöttük és néhány elszórtan fekvő tanya körül régi irtványok vannak, amelyek mellett bizonyítanak, hogy annak idején, e telepek keletkezésakor több gazdasági érzékkel választották ki az irtásra,

illetőleg állandó mezőgazdasági használatra (az ottani nép igényeihez mérten) alkalmas területeket, mint most. Igaz, hogy a cél más volt, akkor állandó település, most telekspekuláció és a talaj rövides kizsarolása, tekintet nélkül minden egyébire! Hajdan a völgyek alján elterülő, mélyebb talaju és szelid lejtésű területeken kívül a hegyek magaslatán megtelepülő nép csak a hegytetők fensíkjaikat és azok kisebb lejtésű peremét irtotta. Abból is annyit, amennyi szükségletének megfelelt s amennyit fáradtságosan bár, de elég jól meg tudott művelni, főként pedig trágyázni. Már a legelőterületek nyeresénél kevésbé voltak óvatosak. Az Ipoly forrásvidéken is sok az oly régi hegységi legelőterület, amely ugy magas fekvése és kitettsége, mint a talaj silánysága és az ápolás teljes hiánya következtében inkább terméketlen területnek nevezhető, mert fütermése minimális, az is olyan, hogy az állat nem eszi meg.

Ezeken a régebbi irtásokon kívül vannak 20—25 év előtti újabbak is, még pedig már a meredekebb befüggő oldalakon. Ezek már az erdőtörvény életbelépte után keletkeztek s az előbbieken említett legelőkkel együtt támpontot nyújtanak arra, hogy a legujabban megindított parcellázási és irtási akció következtében mezőgazdasági művelés alá vett területek jövő sorsáról magunknak képet alkossunk.

De hát mi is történik azokon az irtványokon? Kitisztogatják a vágásterületet olyképpen, mint a mezőgazdasági elő- és közteshasználatnál szokásos, azután a tuskók közötti területet kapával felületesen megművelik és burgonyát vetnek bele. Két izben burgonyát, két izben, többnyire felváltva a burgonyával, rozst, bokros rozst vagy zabot termelnek. Tudjuk, hogy a pihent televénydus erdőtalaj mily bő terméseket adhat; ez a négy évi mezőgazda-

sági használat azokon a helyeken, ahol köves, sziklás, kapával sem művelhető helyek nem fordulnak elő nagyobb számmal, többnyire megtéríti a vevőnek a vásárba fektetett pénzt, talán némi felesleghez is jutnak s megmarad a talaj, mely mint legelő még mindig némi értéket képvisel. Ez teszi érthetővé, hogy a beerdősítési kötelezettség kimondása sem riaszt vissza egyeseket ily talajvásárlásoktól.

Több mint négy, legfeljebb öt évnél nem tartható fenn a vágásterületek mezőgazdasági használata. Ekkor a talaj már teljesen kimerült, trágyázni pedig e távoleső, meredek, kevésbé hozzáférhető területeket akkor sem lehetne, ha az istállózott állatállomány elég nagy volna a nagykiterjedésű irtásoknak trágyával való ellátására; erről azonban szó sem lehet. Következik tehát a termőerejükből kifosztott területeknek parlagon hevertetése és legeltetése. Eleinte némi fűtermés jelentkezik, később ezt a talaj részleges lemosásával és kiszáradásával kapcsolatosan a moha és az elhanyagolt, silány hegyvidéki legelőinket jellemző gyomnövényzet váltja fel. Helyenkint bokrok és főleg a nyír igyekszik megtelepedni, de mihelyt a legeltetésre veszélyes mértékűnek mutatkozik, a legtöbb irtványon újból kivágják. A meredek fekvésű legelőkön megjelennek azok a jól ismert, kőkeményre taposott marhaösvények és egyik-másik helyen egy-egy kezdődő vizmosás is jelzi a jövő „fejlődés“ útját. Hogy a nagyobb mérvű talajrombolás jelei még nem mutatkoznak, annak okát egyfelől az irtások újabb keletében, másfelől és főként azonban az állatállománynak az irtott területek nagyságához mért csekély voltában találjuk meg.

Az eddigi irtások is azt bizonyítják tehát, hogy az a talaj állandó mezőgazdasági művelésre nem alkalmas és mint legelőterület sem használható gazdaságosan.

Állítsuk ezek után szembe a vidék közgazdasági fejlődését okszerű erdőgazdaság és a mostani irtványgazdaság mellett.

Rendszeres erdőgazdaság mellett, különösen ha a gazdaság arra irányul, hogy a bükkösök megfelelő mértékben fenyvesekkel, kis részben talán tölgyesekkel váltásanak fel, a mai emelkedő faárak mellett egyfelől a birtokosok állandó és emelkedő jövedelemre számíthatnak, a völgyben lévő üveggyárak pedig, amelyek tulajdonosai részben erdőbirtokosok is, a kellő tüzelőanyaggal mindig elválnak láthatók. A nép pedig az erdőben, az üveggyárakban, a faiparvállalatoknál és a losonczvidéki, elég szép számmal lévő egyéb iparágaknál, a termékek fuvarozásánál állandó keresetet talál. Létét biztosítaná ezenfelül mezőgazdasági birtoka, amely éppenséggel nem oly csekély, hogy a kellő művelés mellett, magas fekvése mellett is ne lehetne bizonyos jólét alapja, amint tényleg most is vannak ott elég számmal jómódu kisbirtokosok. Az 1900-ban 5307 (1890-ben 5319) lakossal bíró község határában az 1896. évi mezőgazdasági statisztika szerint van 2597 kat. hold szántóföld, 73 kat. hold kert, 2889 kat. hold rét és 2028 kat. hold legelő. Az állatállomány pedig 1852 egyéven felüli szarvasmarha, 186 ló, 791 sertés és 2237 juh. Bizonyos, hogy ily viszonyok között az ipari foglalkozásnak, ha magasabb kulturális állapot felé törekszünk, nagy szerepe jut a nép gazdaságában, de a mezőgazdaság és állattenyésztés, a jelenlegi földek mellett is lehet a viszonyoknak megfelelően virágzó.

A mostanában üzletszerűen és nagyban megkezdett erdőirtás ellenben, amely az Ipoly forrásvidéken elterülő, itt tárgyalt erdővel 10—15 év alatt teljesen végezhető, elsősorban elvonja annak az iparnak létfeltéte-

leit, amelynek nagy fontosságát, mint az ottani nép keresetforrását, éppen az imént hangsúlyoztam. Tarthatatlan tehát az az érv, hogy az erdő irtására azért van szükség, hogy föld nyújtásával ipari munkásokat lehessen odakötni a meglévő iparvállalatokhoz, mert ezek az iparvállalatok az ottani erdő kipusztításával szintén megszűnnek. Lehet a munkásszerzésnek ez a módja időleges érdek, amely azonban távolról sem teheti szükségessé vagy indokolttá egy egész völgyrendszer erdőségeinek lepusztítását és csak igen gyenge, átlátszó lepel oly káros és közgazdaságilag veszélyes, önző czélu cselekmények takargatására, amilyenekről itt szó van. Egyébiránt pedig nem is gyári munkások veszik meg a letarolt területeket, hanem jobbmódu kigazdák s amint láttuk, ezek is csak 4—5 évig tudják jól hasznosítani a területeket, azontul azok jóformán parlagon hevernek.

A faipar, az üveggyártás és az ezzel járó szép keresetet nyújtó fuvarozás megszűnése az erdőirtás első oly következménye, amely a nép széles rétegeit közvetlenül érinti, ugyszintén az erdei munkaalkalom elveszése. Vajjon közgazdaságilag előnyösebb állapot lesz-e ez?

És vajjon, ha az a már irtott és irtásra kijelölt 3500 k. hold és ezt követően a többi veszélyeztetett 4500 hold a 4—5 évi mezőgazdasági használat által termőerejéből kiszarolva, silány, táplálékot alig nyújtó legelővé lesz átalakítva, amelyen legjobb esetben haszontalan bokrok és néhány nyirfa üti fel tanyáját, vajjon ezzel az ottani nép boldogabb lesz-e, a vidék gazdasági állapota emelkedett-e? Avagy talán inkább szaporodott az ország testén a parlagon heverő, rosszul művelt területek száma, amilyen sajnos, ugyis elég sok van? Mi ez utóbbit valljuk.

S ha a meredek oldalak talaját majdan a záporosónek

a fás növényzet által immár fel nem fogott, nem lassított áradata meglazítva magával ragadja, ha felárkolódnak a hegylejtek, akkor a pusztulás már nemcsak a közvetlen környéket érinti, hanem a középfolyásában is már igen csekély eséssel bíró Ipoly medrét a hordalék fel fogja tölteni s ezzel gyakori elöntések az alantabb fekvő vidékeken is oly bajokat fognak megérlelni, amelyeknek eredete fenn a forrásvidéken keresendő. Amikor azon a vidéken jártam, az előző két napon esett az eső. Ez a nem is nagyon jelentékeny esőzés elegendő volt arra, hogy Málnapatak alatt, az ott már lassan hömpölygő Ipoly nagy rétterületeket viz alá helyezzen. Ez mindenesetre intő jel a jövőre.

Erdőgazdasági tekintetben az eddig nagyobb testekben elterülő erdő parcellázása már akkor is kedvezőtlen körülmény, ha közigazgatásunknak sikerül törvényeinknek érvényt szerezni és az erdő, mint olyan, fennmarad. Mert köztudomásu tény, hogy a rendszeres, tartamos erdőgazdaságra nagyobb birtokok sokkal alkalmasabbak, mint elaprózott területek. Komoly oldalról hallani ma már intő szavakat a mezőföldeknek oly népszerű s annyi üzérkedésre alkalmat nyújtó tulságos parcellázása ellen, mennyivel inkább indokolt az erdőttestek együtt-tartása! Gazdaember szájából vesszük a következő idézeteket (Liptay Béla a Köztelek 1907. évi febr. 27-iki számában):

„Az erdőkre vonatkozólag pedig csak annyit jegyzek meg, hogy ezeket feloldani a kötöttség alól, egyértelmű lenne az erdőterületek sivataggá tételével... Akinek pedig talán a Karsztok messze vannak, nézze meg egyszer azt a területet, mely Heves vármegye északi, Gömör vármegye nyugati és Nógrád vármegye délkeleti részéből áll s ha meglátja azokat a fakó, vörös, sárga színekben váltakozó, vízmosásokkal hasogatott kopár területeket, tudom, elmegy a kedve attól, hogy a kötött forgalmu erdőbirtokok

szabadforgalmuvá tételét szorgalmazza! Mert ezeknek a kopár területeknek az a históriájuk, hogy az erdőt kipusztítottuk róluk; azután míg az eső a jobb talajt le nem hordta, legeltettek rajtuk; majd ahová oda lehetett fénni, ott föltörögették, aztán a kerékvágásból kis folyás, majd nagy vizmosás lett, melyből most már minden zápor iszapolja a völgyben fekvő rétet és szántót. Ime ilyen eredményekkel járna, ha szabaddá tennék az erdőbirtokokat s azt hiszem, ezekből az eredményekből a legfanatikusabb parcellázó sem kér, ha valóban a földmivessosztály javát tartja szem előtt . . .“

Ugyanott később a szerző azt mondja, hogy az erdőknek felparcellázását „épeszü közgazda aligha fogja követelni“.

És mégis parcellázzák erdeinket nemcsak Nógrádban, hanem másutt is. Nógrádban talán a vágásoknak a szomszédos zólyommegyei kincstári birtokon és a Zichy szeniorátus uradalmában az erdőfelújítás céljainak elősegítésére alkalmazott rövid mezőgazdasági használata szolgáltatta a példát az erdőtalaj ily irányu értékesítésére s ez a jövedelmezőnek bizonyuló üzlet mindinkább szélesebb körben terjedő rendszerré fog fejlődni, ha a kormány idejében és határozottan nem lép föl a népboldogítás e nem is kétes értékű nemével szemben.

A szükséges területeket könnyű az ily üzletre vállalkozóknak megszerezni. Sajnos, kevés az érzék birtokosainkban az erdő nemzetháztartási értéke iránt, még kevesebb azon gazdasági és nem kis mértékben nemzeti kötelességek iránt, amelyek teljesítését az ország elvárhatná azoktól, akiké a föld. A magyar nemesség nem ragaszkodik eléggé ősi birtokához, különben nem cserélne évenként annyi birtok gazdát, és ritkán látja hivatását, kötelességét abban, hogy azt a nagy befolyását, melyet birtoka révén egész vidékek gazdasági, kulturális és nemzeti fejlődésére gyakorolhat, érvényesítse. Nem itt a helye e szo-

*X mi há'bb „Lohólóleben“ birtokos az idejét - és
jött a föld - és a föld a lobás!*

moru jelenség okait kutatni, egyszerűen konstatáljuk, hogy már nagyon nagy az az erdőterület, amely oly kezekben van, melyeknek nem a rendszeres gazdaság, hanem a mielőbbi, amerikai módon való kizsárolás a célja, mintha ez az ország nem volna arra hivatva, hogy egy újabb évezredig tartsa fenn és táplálja a nemzetet, hanem gyarmat volna, melynek zsirját hamar ki kell élni, mert holnap talán már nem a mienk.

Megvallom, nagy fontosságot tulajdonítok a málnapataki esetnek. Oly jelenség ez, mely ha gyors orvoslást nem talál, csöndben, lassankint rendszerré fajul és magánkézen lévő erdeinknek az eddiginél is nagyobb mérvű és teljesebb pusztulását idézi elő, mert nemcsak a fatőkét, hanem a talajban rejlő tőkeértéket, annak termőképességét támadja meg alapjaiban, egyeseknek nagy hasznot biztosítva ugyan, de ezer más embertárs rovására.

Van még több ily eset az országban, de éppen a málnapataki eset a legtípusosabb, e helyen is élesedtek ki a viszonyok a legjobban, mert nagy területek megmentéséről van immár szó.

De az esetnek elvi jelentősége is nagy. Legyünk tisztában azzal, hogy ha közigazgatásunk gyöngének bizonyul, ha ebben a völgyrendszerben sikerül az erdőtörvény rendelkezésein rést ütni és a feltétlen erdőtalaj irtására praecedens-t alkotni, akkor vajmi nehéz lesz másutt hasonló törekvéseknek gátat vetni s alapjában véve Dévénytől Orsováig a Kárpátok egész hegykoszoruján végig alig lesz erdőterület, melynek létét biztosítva láthatnók, mert ha az Ipoly forrásvidékének feltétlen erdőtalaju meredek hegyoldalairól az erdőt kiirtani szabad, miért ne lehetne azt másutt is megtenni, hiszen hegyvidéki erdeinknek zöme egészen hasonló talajokat foglal el. Mély, mond-

hatnók, halálos sebet ütne ez erdőgazdaságunkon, megingatná a törvényeinkbe vetett hitet és teljesen be sem látható következményekkel járna a jövőben.

Nem hihetjük el, hogy a veszélyes praecedens megalkottassék, bizunk a kormány belátásában és egyuttal erélyében, amelylyel ezt az új beteges tünetet ma még csirájában elnyomhatja és reméljük, hogy nem fog az egyes eset orvoslására szoritkozni, hanem az illetékes hatóságok és hivatalok figyelmét körrendeletileg fogja felhívni az ügyre, mert ismételjük: nem egyetlen eset a málnapataki.

Mindenesetre szükség lesz azonban mélyebbre ható intézkedésekre is; ezekre és az ügy néhány részletére a következő számban térünk reá.

(Befejező közl. köv.)

A pécsi országos kiállítás erdészeti és vadászati csoportja.

A pécsi kiállítás egyik legérdekesebb és ügyes elrendezése következtében legvonzóbb csoportja az erdészet és vadászat.

A nyers, kéregben levő tölgy- és nyírfából épült kiállítási pavillon a kiállítás főútjának a város felé eső oldalán nyert elhelyezést. A 32 m magas tetszetős épületet *Pilch* Andor pécsi műépítész tervezte, míg a belső berendezés *Pfeiffer* Gyula kir. erdész tervei után készült. A pavillon belseje nyolczszögű középső részből és négy kiszögellő fülkéből áll. A középső rész oszlopai között és a négy fülke bejáratai fölött girbe-görbe tölgyfaágakból stylszerüen összefont izléses kapuzatok és diszítések foglalnak helyet.

A főbejáratától balra az Országos Erdészeti Egyesület kiállítását pillantjuk meg. Az egyesületi székház nagyított fényképe körül elhelyezett stylszerü állványon az egyesület összes kiadványai vannak elhelyezve borjubőr-diszkötésben. Ugyanezen az oldalon talált még helyet a pannonthalmi főapátság gazdag fagyüjteménye, a veszprémi püspökség erdészeti szerszámgyüjteménye, a pécsi székes-